

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:
 pe un an 20 cor.
 pe 6 luni 10 cor.
 pe 3 luni 5 cor.
 pe o lună 2 cor.
 Nu se dă de Duminică pe an 4 cor.
 Pentru România și străinătate pe an
 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un or garmond: prima dată 14
 bani; a doua oară 12 bani; a treia
 oară 8 b. de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile
 sunt a se plăti înainte la Arad.

Telefon pentru oraș și comitat

Scrisori strănești nu se primesc

Ziua cea mare!

Uitase Românul din aceasta țară, care este țară a lui ca și a Ungurului cel puțin, că și el are dreptul de a-și alege pentru Dieta reprezentant din sângele său, suflet din sufletul neamului românesc.

Uitatu-și-a Românul drepturile, căci lui nu i-se vorbea »din haine domnești« decât de datorințe față de patrie, care poreclită a fost de niște desmetici de patrie »maghiară«, în care stăpâni sunt »Maghiarii«, iar cei cu »buze« române, sârbești, slovace ori nemțești, sunt umplutură pentru procopseala celor ce se fac a mărturisi, că trăim în eră liberală și constituțională.

Mult amar și mult greu am suferit: multă sinamăgire ne-a încercat, până ne-am trezit la realitate și am recunoscut, că luptă se cere, luptă se impune, luptă este datorința noastră, pentru a nu pieri ca niște nemernici, ci pentru a ne valida voinește, ca neam ales al Provedinței, pentru a fi odată mare și tare, ales între neamuri.

Iată că s'a pornit era nouă, era luptei conștiente pentru apărarea și pentru validarea ființei noastre românești în patria stră-bună!

Dobra ni-a arătat cum trebuie să luptăm: dela Dobra a răsunat primul alarm și uralele de biruință, -- ear astăzi Pecica, cercul electoral al Pecichei, al acestui ținut românesc, este chemat în luptă, pentru validarea celor ce au ridicat steagul dreptății naționalităților, contra orgoliului și opresiunii șoviniste.

La luptă dar, frați români, alegători din cercul Pecicai!

Patru-zece-și-opt de ceasuri ne mai despart de ziua mare, de asaltul, pe care trebuie să-l dăm contra redutei dușmane!

Puțină vreme pentru viața istorică, dar destulă pentru a se eternisa un moment istoric, pentru viața neamului românesc.

Destulă vreme pentru a intra fiecare cu cugetul curat în sufletul său, pentru a-și rădeca inima în curăție, pentru a porni după șoapta sufletului său la urnă, pentru candidatul nostru: *Dr. George Popa*.

Alegători români! Alegători de diverse naționalități, pentru cari s'a făcut și există în această țară o lege a egalei îndreptățiri a naționalităților, care însă nici când nu s'a executat! Alegători din cercul Pecica! Înălțați-vă cu sufletul peste nimicnicia trecătoare a zilei corumpătoare și a corumpătorilor zilei, cari lucrează cu ademeniri și presiuni; înălțați-vă cu sufletul spre eterna lozincă: Dreptatea nu pier!

Sfârșiți cu voturile voastre sărutul lui Iuda și arginții lui îi aruncați dela voi.

Pentru biruința celor ce crucea o poartă veacuri de-a rîndul au purtat-o, înșirui-

ți-vă ca un zid de oțel, în jurul steagului ridicat de *Dr. George Popa*.

Duceți la biruință acel steag, și binecuvântați veți fi de urmașii noștri din neam în neam.

Iar celor ce neamul își vînd, în otravă li-se va preface în gât sfînta cuminecătura.

Alegători din cercul Pecica!

La rînd cu toții să votați în ziua de 26 August și să aclamați din toată inima și sufletul:

Trăiască *Dr. George Popa*, deputatul cercului Pecica!

Aceasta să fie ziua, care a făcut-o Domnul pentru mîndria noastră.

Candidarea dela Pecica.

Azi partidul național român va ținea din nou o mare întrunire în Pecica românească. Întrunirea promite a fi importantă. Entuziasmul crește mereu și în celelalte comune românești la fruntea lor merge Pecica românească, Macea, Semlacul, dar sperăm că și în celelalte comune românești Românii se vor trezi și în minutul din urmă se vor întoarce toți sub steagul, ce se desfășoară spre binele și fericirea lor. Țeranii cei buni și deștepți fac ei înșiși mari eforturi spre a readuce pe frații lor rătăciți la calea cea bună.

O viuă interesare se manifestă de altfel față de frații noștri din cercul Pecichei de prin toate părțile locuite de Români. Privirile tuturor Românilor sunt îndreptate spre ei. Din Ardeal, din Bănat, din Maramureș, din locuri îndepărtate, ne vin scrisori, unii cu întrebări, alții rugându-ne să le trimitem cuvintele lor de încurajare alegătorilor din cercul Pecica. Eată scrisoarea unui țeran român din cercul Iosășelului, care ne roagă cu insistență să o publicăm.

Frați Români din cercul Pecica!

Ni s'au umplut inimele de bucurie auzind că și D-Voastră ca niște oameni înțelepți ați ținut o sfătuire înțeleaptă prin care îndată ați și cîndat de deputat pe *Dr. George Popa* cu program național. Luptați frați alegători cu toată inima și cu tot sufletul vostru, ca să iasă steagul național învingător. Arătați-vă că sunteți popor român. Nu Vă lăsați conduși de șovinismul maghiar și de ovreii din Arad, cari vreau să desfășure steagul lui Kossuth în mijlocul vostru. Țineți-vă frați români de datorința Voastră sfîntă, să scoateți steagul nostru românesc la isbîndă. Ascultați de conducătorii vostri despre cari știți că sunt Români adevărați. Nu vă mai alegeți dușman, bunăoară cum a fost și mame-lucul de care acum s'a spălat cercul D-Voastră. Arătați lumii că al vostru este al doilea cerc, cari ați trimis în Dieta Ungariei deputat cu program național român. Nu Vă lăsați amăgiți de aceia, cari umblă printre D-Voastră și Vă imbie cu bani. Dați-le peste nas și spuneți-le că nu

sunteți de aceia ce se cumpără pe bani. Cumpere ei pe ai lor și aduceți-Vă aminte de cuvîntul ce zice:

Ori câți bani ei mi-ar da
 Eu lor nu m-oî inchina
 Până în mine mai simțesc
 Strop de sînge românesc!

Fiiți treji frați Români!

Saturu, la 22 August.

Al vostru frate
Traian Babuța.

Ni-se scrie din Macea: Eri candidatul guvernului, șvabul renegat *Herczeg Ferencz* a fost în Macea ca să-și spună programul. Adică și l'ar fi spus dacă avea cui, căci afară de plăeși, nici un alegător n'a fost curios să-l asculte. Vîzînd notarul cum stă treaba, a trimis doi dubași, să bată duba ca să se adune ascultători. La asta s'au și adunat vre-o 20-30 inși, nu însă ca să-l asculte, ci să nu-l asculte, strigînd mereu trăiască *Dr. Popa*. Făcîndu-se gălăgie s'a trimis după părintele *Liviu Raț*, ca să liniștească poporul. Părintele Raț sosind la fața locului a rugat pe țeranii să asculte în liniște, adăugînd »că și așa știe că nu va avea nici o oaie, care să rătăcească și să nu țină cu candidatul nostru *Dr. George Popa*«. Furtună de aplause au acoperit cuvintele demne ale părintelui Raț. *Herczeg* a mai îndrugat câte-va cuvinte nepricepute de nimeni și s'a întors cu întreaga suită că și găștele în șir unul câte unul, opăriți și năcăjiți. Vom vedea acum dacă în turma părintelui Raț, în adevăr nu se va afla nici o oaie rîioasă!

Brutalități geandarmеști. Primum următoarele din Macea:

Ținuta deamună a poporului vreau s-o înfrîngă acum cu balonetele. Geandarmii au rupt panglicele cu treicolor național ce feciorii purtau la pălărie.

Iar un alegător, pentru-că a strigat »Să trăiască *Dr. G. Popa*« a fost bătut până la sânge de plăeși se zice la porunca notarului. Rănitul a fost transportat la spital, și și-a și luat de apărător pe *Dr. Sever Ispravnic*. În-zădar însă, nimeni nu se înfrică.

O întrebare. *Popa Iuda*, — supra-botezat și *Iu(stin) Da(scăl)* din Micălaca, a avut nerușinarea să spună publice că la alegerea din Pecica va merge cu guvernul și va vota pentru candidatul acestuia. — Ai curajul popo Iuda să spui și prețul: pentru câți arginți ți-ai vîndut neamul?...
 Astă-i întrebarea! —

UN ATENTAT ÎN PERSPECTIVĂ.

Cu ocaziunea desbaterii proiectului de budget, primul ministru Tisza a declarat că este decis a revisui din codul penal toate părțile privitoare la *agitațiunile politice*.

Ceea-ce însemnează nimicirea *presei naționalităților*.

Dar cine îl cunoaște pe Tisza, nu poate să se îndoiască asupra realizării planurilor lui; repede și în spirit reacționar!

Atâta le-a mai rămas adică naționalităților: presa. Prin ea mai răsuflă. Fără ea mai avem doar libertatea să ne rugăm în biserică. Incolo, pretutindeni întâlnim ordonanțele și pe agenții guvernului. Indeosebi pe noi, Români, ne împedecă în orice activitate politică. Disolvarea comitetului național a făcut ca aproape de zece ani să mergem pe dibuite, ear acum, după-ce au văzut și s'au lovit de acțiunea noastră la comitat, oamenii stăpânirii au început cu amenzi și tot felul de prigoniri administrative, cum văzurăm la Bistrița.

Oricât se face însă, se înregistrează și se comentează în presă, spiritele se agită, între naționalități se produce fierbere. Ele protestează, presa din străinătate la act de ce se scrie și astfel mult trîmbițatul liberalism și constituționalism maghiar ajunge prezentat în adevărata-i lumină. Ceea-ce, se înțelege, nu poate conveni guvernelor din Budapesta, voind ele să pozeze, cași când s'ar conduce de cele mai moderne principii de guvernare, întrecând pe Austriaci... Dar mai ales nu vor să se producă impresia că în Ungaria există chestia de naționalități și încă în formă acută.

Eată de ce trebuie înăbușit glasul acestor prese. Toți am stat în temnițele de stat și chiar în cele ordinare, osândiți fiind în procese politice. Am mers însă înainte. Ba indeosebi acum, de când aproape prin condeiul nostru se mai poate manifesta sentimentele naționale, publicistica română se simte îndoită datorită să stea la înălțime, pază neadormită a marelor interese obștești.

E deci de înțeles că și guvernul să se năpustească asupra noastră mai cu furie. Revisiunea codului penal se va face deci așa fel, în cât chiar dacă se vor mai păstra aparențele — nu se va zice adică în lege că se desființează orice ziar nemaghiar — se va lovi însă în ziaristi cu atâta strânsime și procurorilor li-se va da atâta latitudine, în cât într'adevăr, șapte vieți de ar avea fie-care dintre noi, procurorul se va îngriji ca nici jumătate din una singură să n-o putem închina cauzei naționale, ci toate seapte să le ținem prin temniță...

Contele Tisza n'a spus-o, dar din organele prin care răsuflă orice — »ideie« (măntuitoare de patrie) ni-se spune că indeosebi înăsprirea pedepselor se va avea în vedere cu prilejul revisuirii codului penal. Nu e destul adică măsura luată deja de un șir lung de ani ca publiciștii naționaliștilor să fie judecați la curți de jurați cărora »Tribuna« pe vremea lui Slavici le aplicase proverbul: »Turcul te bate, Turcul te judecă«, — nu e destul că pentru confrății din Ardeal se menține patentă dela 1852, în virtutea căreia se pot osândi, pentru același articol, toți redactorii și chiar mașinistul care a tipărit; nu e destul că tot în virtutea acestei patente li-se aplică temniță ordinară (Septimie Albini stătuse 10 luni, Gheorghe Moldovan 11 luni, Russu Șirianu 4 luni în temniță ordinară pentru articole publicate în

»Tribuna« și »Foata Poporului«), la un loc cu hoții și ucigașii; nu e destul că actualul cod penal prevede 5 ani temniță pentru delict politic (și se știe ce consideră procurorii și civilii dela Cluj și M. Vásárhely drept »delict politic«!), ci așa scrie »Budapesti Hirlap«, toate aceste măsuri sunt prea blânde și e necesară aplicarea unor pedepse mai aspre și a unor *măsuri extraordinare!* Aceasta cu atât mai osebit, cu cât delicturile politice sunt mai dese ear curțile cu jurați prea achită des pe — culpabili...

»Dacă cu prilejul alcătuirii codului penal — scrie »Budapesti Hirlap« dela 14 Aug. — crezând în lealitatea naționalităților, am omis să luăm dispoziții pentru asigurarea necondiționată a suveranității ideii naționale și a limbii statului: e timpul suprem ca acum, după experiențele de toate zilele, să împlinim lacunele. Când credem că Germania puternică uzează de mijloace extraordinare chiar față de Poloni, o minoritate neînsemnată, — în Ungaria, unde agitatorii naționaliști, sprijiniți pe frați ce le stau la spate în străinătate, duc o luptă pe față în contra a oricărui încercare modestă de a se afirma a limbii statului, într'adevăr este chestie de viață a se aplica măsuri neîndurate împotriva agitatorilor«...

Măsuri *extraordnare* deci, și *neîndurate*, — eată ce va cuprinde codul penal revisuit.

Până ce chiar în Rusia revisiunea legilor se face în spirit modern, mai liberal (dovadă că după desființarea iobăgiei a urmat revocarea măsurii de a se deporta în Siberia delincenții politici ear zilele acestea un ucaz desființează pedepsele corporale), presa maghiară și cărmuitorii țării noastre excelează prin tribularea pentru măsuri »extraordnare și neîndurate«...

Și cel puțin dacă ar fi sinceri și ar zice: Facem așa, pentru-că nu credem că se poate realiza altfel statul unitar național maghiar!... Dar nu, șovinistii și cu acest prilej se arată perversi: autorul articolului susmenționat zice să măsurile extraordinare se impun din cauză că procesele politice devin tot mai dese, ear curțile cu jurați fiind compuse din Unguri prea liberali, prea achită des pe — vinovați!

Afirmarea aceasta din urmă este un sfruntat neadevăr... Cât despre celalalt motiv: că se sporesc tot mai mult procesele de presă, — este o nerușinată băjocorie a logicei. Cum adică? Fiind-că procurorii voind să se arate zeloși, dar mai ales ca în felul acesta s'ajungă la renume, și avansare, — fac procese peste procese, pentru orice lucru de nimic, să se revizuiască, în sens reacționar, codul penal și să fie loviți cel mai desinteresatii luptători naționali? Numai pentru-că acești luptători nu sunt Unguri?

Cu așa presă și cu astfel de bărbați politici mergem de minune spre cel mai absolutist regim.

Care absolutism a dus însă la bine?!

Adunarea generală a Asociațiunii.

Convocare.

În sensul §§-lor 23 și 26 din statute, membrii »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român« se convoacă în adunare generală ordinară la Ti-

mișoara pe zilele 21 și 22 Septemvrie st. n. 1904. Programul adunării este:

Sedința I. Miercuri la 21 Septemvrie st. n. 1904, la orele 21 a. m. Ordinea de zi: 1. Deschiderea adunării generale. 2. Scrierea delegaților prezenți. 3. Raportul general al comitetului central. 4. Alegerea comisiunilor: a) pentru examinarea raportului general; b) pentru censurarea încheierii comitetului anului 1903 și a proiectului de buget pentru anul 1905; c) pentru înscrierea membrilor. 5. Presentarea propunerilor eventuale.

La orele 5 după amiază ședința festivă a secțiunilor științifice-literare.

Sedința II. Joi la 22 Septemvrie st. n. 1904, la orele 10 a. m. Ordinea de zi: 1. Raportul comisiunilor. 2. Alegerea comitetului central și a funcționarilor Asociațiunii. 3. Fixarea locului pentru adunarea generală din 1905. 4. Dispozițiuni pentru verificarea procesului verbal. 5. Închiderea adunării generale.

Se observă, că eventualele propunerile să fie prezentate în scris presiului »Asociațiunii« (în Sibiu, Strada Morii Nr. 8), cu 8 zile înainte de adunarea generală.

Sibiu, din ședința comitetului central »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român«, ținută la 28 Iulie 1904.

Ioșif St. Șuluțu, m. p., Dr. C. Diaconovich m. p.
vice-president. prim-secretar.

Comitetul aranjator din Timișoara publică următoarea

PROGRAM :

al festivităților, ce se vor aranja cu ocazia adunării generale a »Asociațiunii« la 21 și 22 Septemvrie st. n. 1904 în Timișoara

1. La 20 Septemvrie întimpinarea la gea a comitetului central.

2. Tot în aceea ziură seară de cunoștință și cină comună în hotelul »Principele de Coroană«.

3. La 21 Septemvrie dimineața participarea la serviciul divin la biserică greco-română și cea gr.-cat. română din Timișoara Fabric.

4. La 11 ore înainte de amiază la ședința a adunării generale în sala mare a hotelului »Principele de Coroană«.

5. După amiază la 2 ore banchet în aceea sală.

6. Seara la 8 concert tot în aceea sală.

7. La 22 Septemvrie la 10 ore înainte de amiază a II-a ședința a adunării generale.

8. Tot în aceea ziură după amiază la 5 ore ședința festivă a secțiunilor științifice-literare în sala mică a hotelului »Principele de Coroană«.

9. Seara petrecere de joc în sala mare a hotelului.

În Timișoara cartiere private pentru publicul, care vine la adunarea generală, stau la dispozițiune, fie-care oaspe pe capata chirie numai la hotel; deci toți care voesc a participa la adunarea generală sunt rugați până inclusive 18 Septemvrie comanda chirie la președintele comisiunii încortelare Dr. Aurel Cosma avocat în Timișoara, căci alt-cum comitetul de încortelare fiind mare circulația călătorilor străini Timișoara nu va fi în stare a acvira chirie la timp întârziat; tot-odată sunt rugați această ocaziune a înștiința dacă voesc a participa la banchet, ori nu, ca comitetul

aranjator să se poată de timpuriu orienta.

Dacă oaspeții, cari comandează cortel, vor înștiința, că cu care tren ajung la Timișoara, la gară vor fi așteptați de membrii comitetului de încuarterare, ca să le comunice că pentru fie-care oaspe în care hotel e chilia comandată.

Timișoara, la 19 August 1904.

Comitetul aranjator.

Războiul ruso-japonez.

Au început atacuri energice în potruva mai multor puncte din linia forturilor; nu mai începe îndaiată că Japonezii cred că sosit vremea de-a lua cetatea prin bombardarea neîntreruptă a orașului, a portului și prin asalturi sângeroase. Înălțimile dela Takusan, după ce le luaseră și ear le pierduseră, acum le-au luat din nou și sunt stăpâni pe ele. Înălțimea Takusan și cea dela «Dealul Lupului» fac baza atacurilor mai înaintate. Dealul Lupului, în deosebi, pare bine așezat și de aceea au și pus pe el o sută de tunuri de asediu. Se pare că au căzut și câte-va forturi, de aceea și zvonul, în Petersburg, că Port-Arthurului a capitulat. Ce se petrece în portul interior vedem de pe faptul că un crucișător de tipul «Pallada» («Diana») s'a înecat îndată ce-a eșit din port. Din îndemnul făcut de Japonezi, civililor, să plece din Port-Arthur, se vede că artileria japoneză bate nu numai forturile, dar și orașul.

Asaltul dela Port-Arthur.

Posițiile Rușilor la Port-Arthur sunt expuse unui foc de artilerie groaznic. Asaltarea fortăreței din partea Japonezilor a început cu toată furia pe întreaga linia de bătaie. Flota japoneză stă gata de acțiune pentru momentul, când escadra risipită și decimată rusă ar încerca de nou să scape din port. Informații sosite la Washington vorbesc despre suferințe grozave la cari este expusă garnizoana rusă din Port-Arthur. În spitaturi zac mai mult cu 1000 răniți și niț un puț gol nu se mai află. Tunarii ruși sub durata încărcării și descărcării tunurilor ori adorm, ori ameteșc. Toate vasele ruse din port sunt stricate. Alasatul militar american locotenentul Macully spune, că orașul se poate menține abia câte-va ore, pentru-că el a avut îndrumare să rămână numai până atunci în oraș, până când va vede, că acesta se poate menține.

Londra, 23 August. În zilele din urmă Japonezii au luat după o luptă și bombardare de 48 ore cu asalt reduta Etsesan, care n'au putut-o ține muț timp din cauza focului din redutele dimprejur. Japonezii înaintează mai ales noaptea ori sub scutul negurei din zori. Scopul lor este ca prin atacuri și asalturi dese să facă să obosească și să se demoralizeze garnizoana. În Port-Arthur lumea s'a îndătinat deja cu bombardarea. Populația civilă din oraș începe să iasă afară din asilul suteran și să-și caute de lucru fără niț o teamă. Mai târziu s'au dat și reprezentații în teatrul chinez (oamenii își petrec acolo naintea morții N. R.); îndată însă a căzut un strapel în mijlocul publicului, rupend bucăți pe o mulțime de spectatori:

Londra, 23 August. Raportorul lui Daily Mail anunță din Fuzan, cartierul general al Japonezilor, că armatele japoneze au înaintat Vineri, cu trei mile cătră

pozițiile Rușilor la ost de Lioyang. Înaintarea lor a fost împreunată cu multe greutateți pe drumurile desfundate de ploa. Ploaia apoi a stat, și soarele earășt a eșit. O mare lupă, probabil decisivă se va da încurând.

Paris 23 Aug. Conform unei depeșe a lui Marin din Cifu, Japonezii au cucerit Liaotesanul (la Port-Arthur N. R.) Vasele ruse cum se afirmă în această depeșă au părăsit noaptea trecută portul Port-Arthurului.

Amănunte asupra luptei navale dela 10 August.

Petersburg, Contra-admiralul Reitzenstein, comandantul crucișătorului rus „Askold” refugiat la Sanghai, a adresat autorității marine la Petersburg, următoarea telegramă din Sanghai în privința bătăliei navale dela 10 August st. n.

Cuirasatele și crucișătoarele ruse au eșit din portul dela Port-Arthur încercând să se îndrepte spre Vladivostok după planul întocmit prealabil și cunoscut fiecărui comandant ai unităților.

Escadra japoneză înconjură vasele rusești tăindu-le trecerea.

Prima luptă a început la orele 10 și un sfert dimineața; a doua la orele 5 și trei sferturi seara.

Raportul contra-admiralului Reitzenstein, care comanda detașamentul de crucișătoare și anume „Askold, Pallada, Diana și Novik” menționează că în timpul celei de a doua lupte, cuirasatul „Cezarevic” dădu semnalul că admiralul Withoef transmitte comandamentul escadrei celui mai vechiu admiral, adică prințului Uhtomsky.

Crucișătorul „Askold” care primește deja în prima luptă proiectile japoneze în coșurile sale, stricând chiar una din clădiri, a reușit să străbată în a doua luptă linia flotei inimice, urmat de „Pallada, Diana și Novik”. Tirul teribil al flotei japoneze acoperi crucișătoarele ruse de proiectile. Tirul repede al artileriei de pe „Askold” păru că pricinuește stricăciuni pe 3 crucișătoare japoneze și iscă un incendiu pe un cuirasat de tipul lui „Asaki”.

Crucișătoarele ruse, după o bătălie înverșunată care a durat 20 minute, se depărtară repede din raza luptei, dar, din cauza întunecului, comandantul lui „Askold”, nu mai zări nici pe „Pallada” nici pe „Diana” și a fost nevoit să lase liber pe „Novik”.

Crucișătorul „Askold” își micșoră viteza pentru a aștepta pe celelalte crucișătoare până la ziua, dar în urmă a trebuit să părăsească drumul spre Vladivostok având avarii serioase ear aprovizionarea sa de cărbuni insuficientă.

„Askold” ancoră în ziua de 12 August st. n., la orele 3 25 dimineața, în insula Budolu, apoi merse la Wusung și sosi în ziua de 13 August st. n., la fluviul Wampu, unde procedă la operațiunea necesară pentru a intra în docuri.

Avariile suferite de crucișătorul „Askold” sunt următoarele:

Două coșuri distruse, 3 deschizături și o căldare stricată; 4 găuri de desubtul liniei de plutire și 6 găuri de-asupra liniei de plutire.

Pierderile echipajului acestui crucișător sunt: 1 ofițer și 10 mateloți uciși, 4 ofițeri și 44 mateloți răniți.

Raportul incheie aducend elogii bravurei echipajului.

— Raportul comandantului escadrei de crucișătoare dela Vladivostok, sosit aci, constată că escadra care s'a reîntors în ziua de 16 August st. n., la Vladivostok, relevă că s'a întors numai două crucișătoare și anume „Rossia” și „Gromoboi”.

Crucișătoarele ruse au fost atacate în zorii zilei de 14 August stil nou, în dreptul portului Fuzan de cătră flota japoneză care era numere superioară. În timpul luptei, care a fost înverșunată și a durat 5 ore, „Rurik”, a suferit stricăciuni la mașină și la cârmă ne mai putând să urmeze pe celelalte două, cu toate sfertările crucișătoarelor „Rossia” și „Gromoboi” de a atrage asupra lor tirul inamicului pentru a da timp lui „Rurik” să repare stricăciunile și să se reîntoarcă la Vladivostok.

„Rossia” și „Gromoboi” au fost în această luptă înverșunată, serios avariate. Pierderile morților se ridică la 27 la sută din echipajiu.

Raportul aduce laude marelui bravuri și devotamentul echipajiuilor.

Tokio. — Agenția Reuter află că o canonieră rusă de tipul lui „Otvajny”, a dat peste o mină submarină și s'a scufundat în seara de 18 August în dreptul punctului Laotesan.

Amiralul Togo raportează:

Două canoniere japoneze au descoperit în ziua de 11 August canonierele ruse „Giliak” și „Otvajny” cari trăgeau asupra trupelor de pe uscat. Canoniera „Giliak” atinsă, se retrase în interiorul portului. Se crede că crucișătorul „Palada” a fost cufundată în noaptea de 10 August.

Raportul menționează de asemenea că un încrucșiător de tipul lui „Palada” a fost atins de o torpilă. Este sigur că torpila a făcut exploziune.

Cifu. — Agenția Reuter spune că Japonezii au intrat în baia Porumbeilor și înaintară la Palinciung, la două mile spre Nord de Port-Arthur, în potruva cetății. În noaptea trecută Port-Arthurul a fost bombardat din baia Porumbeilor.

Ultimele evenimente.

National Zeitung într'un articol asupra ultimelor evenimente de pe teatrul de războiu, spune că din cele petrecute până acum și din știrile sosite, nu se pot face decât presupuneri, iar o judecată mai mult sau mai puțin sigură asupra situației nu se poate da până ce nu vor avea loc lupte decisive mari, cari să arunce lumină asupra planurilor și operațiunilor ce le-au precedat. Despre încercarea de eșire a escadrei ruse dela Port-Arthur, spune că Withoef a lucrat după un plan oare-care, dar se întreabă dacă divizia de încrucșiătoare dela Vladivostok, care în aceeași zi s'a îndreptat spre sud, a procedat în înțelegere cu Withoef? Aceasta e greu de presupus, căci atunci lupta navală s'ar fi petrecut cu totul amin-trelea. Ce a plănit în realitate Withoef și ce l-a îndemnat la un pas care acum două luni s'ar fi putut face cu mai mulți sorți de isbândă? Rămâne numai presupunerea că de fapt vasele rusești nu se mai puteau menține la Port-Arthur și se aflau în alternativa să se nimicească ele singure sau să se expună bateriilor japoneze, ori să-și caute scăparea prin fugă. S'a ales aceasta din urmă. Planul lui Withoef părea a ținti ca cât mai multe din vasele sale, cât se poate mai neavariate, prin urmare, dacă era posibil fără luptă, să poată ajunge la Vladivostok. De aceea e de presupus că flota dela Port-Arthur n'avea să treacă în formațiune strânsă decât strămtorea Pecili și apoi în largul Mării Galbene să se imprăștie și prin ocoliri mai mari sau mai mici să ajungă la locul de întâlnire. Majoritatea vaselor conta să scape, căci admiralul Togo nu avea destule forțe să urmărească fie-care vas, apoi vasele japoneze prin lungul serviciu forțat perduceră din înțeala necesară ca să poată urmări cu succes cuirasatele și încrucșiătoarele ruse prevăzute cu cazane noi și parte tocmai eșite din docuri. Cauza că totuș s'a dat o luptă între cele două flote a fost vasul Cezarevic. Acest cuirasat a început focul; celelalte vase n'au voit să-l părăsească; dezastrul pentru Ruși ar fi fost mai mare, dacă flota japoneză ar fi fost la înălțimea de mai nainte. Ba culme a nenorocirei — căci a fost o nenorocire, nu o greșală în conducere sau a planului întreg, și divizia de încrucșiătoare din Vladivostok, în ciocnirea ce a avut-o cu flota admiralului Kamimura, a suferit o înfrângere. Situația pentru Ruși s'a mai înrăutățit și prin chipul cum Japonezii pun pe primul plan al năzuințelor lor, cucerirea Port-Arthurului. Ei sunt aci 70.000 de inși și dacă se mai întăresc aci cu 30.000 de soldați din Mandciuria, aceasta nu însemnează că Kuroki, Nodzu și Oku, cari dispun cam de 240.000 de oameni, renunță la planurile lor în luptele pe uscat. Mișcarea de retragere a Japonezilor nu poate fi condiționată de asaltul iminent asupra Port-Arthurului. Scopul operațiunilor lor în Mandciuria se va vedea încurând. În ce privește Port-Arthurul, Japonezii pun mare preț pe posedarea lui, dar pe ei îi interesează Coreea și pentru Coreea se va da lupta în Mandciuria și nu în Kvantung.

profundă mulțămire. Bun! Dumnezeu să-ți dăruiească mulți fericiți ani pentru sirguinta și iscusința d-tale. Invențiunea aceasta nu șeasă ci o mie coroane este vrednică. Cu deosebită stimă.

Telegramele zilei.

Clermontferrand. Poporul a împiedecat alungarea Ursulinelor dela Aukert, a lovit pe ofițerul de jandarmi, pe grefier; nici un lăcătuș n'a voit să deschiză poarta. liquidatorul a plecat să dea de știre autorităților că nu-și poate îndeplini misiunea.

Petersburg. Față cu afirmările americane că ar fi fost măceluri de Evrei la Ostrovet, în guvernământul Radom și la Parcev, în guvernământul Sieldce, biuroul telegrafic constată, pe baza informațiilor culese, că la 4 August st. n. s'au produs turburări antisemite la Ostrovet, timp de patru ceasuri, un Evreu a fost rănit grav și a murit, dezordinele au fost pricinuite de zvonul că un evreu pe care l'ar fi bătut un catolic, l'au fi ucis. La 5 August poliția a împrăștiat fără a întrebuița forțe mulțimea de Evrei dela Parcev, care se adunase cu gând de a ascunde un Evreu botezat: 20 de inși au fost răniți, dar nici unul grav sau mortal. Orașul Voloșin, în guvernământul Vilna a ars de tot.

Felurimi.

— **Croitoresele parisiene.** Confectionarea hainelor de dame, expuse atât de mult fluctuațiilor modei din ce în ce mai rafinată, cere un mare număr de femei lucrătoare și numeroase stabilimente de croitorie. În privința aceasta ca și în multe altele, capitola Franciei ce-i dintâia. E interesantă statistica ce înregistrează gradațiunile între aceste lucrătoare și salarisarea lor. Cea mai mică leafă 20—30 franci primește fata, care duce în case hainele gata. Urmează apoi ucenica plătită cu 30—60 franci, lucrătoarele primesc 75—150 fr. Primele croitorese numite „Premieres“ ajung la o leafă anuală de 3000—15000 fr. Aceste croiesc haine după desemnuri, împart lucrul și supraveghează confectionarea hainelor. Sunt secțiuni pentru materiile de croit și cari încearcă hainele. Aceste trebuie să se distingă printr'un deosebit gust, prin tact și pricepere în afacerile atelierului. Cel mai marcant rol îl joacă însă „modelele“, cari se prezintă îmbrăcate în diferite haine ale damelor, cari vreau să comande toalete. Aceste vii modele formează „aristocrația“ în clasa lucrătoarelor. Ele trebuie să fie înainte de toate femei frumoase să nu fie mai înalte de 1 metru 70 cm. și să aibă o talie de 50—52 cm. Fie-care atelier mai mare de croitorie are 10—20 astfel de „modele“, cari apar la comandă frigate după cea mai nouă modă și îmbrăcate în cele mai variate și scumpe toalete de visite, de bal, soirée, de stradă etc.

* **Animale melomane.** În fața mai multor naturaliști germani, un violonist berlinez foarte cunoscut, dl Backer, a făcut anul trecut, experiențe foarte curioase în grădina zoologică din Berlin. Era vorba să cunoască gusturile musicale ale câtorva animale, cântând mai multe arii în cuștile lor.

Leii manifestară o vie neliniște, hienile o frică curioasă. Leopardii au rămas absolut indiferenți.

Leoaicele, din contră, începură a sări vesele, când violonistul cânta bucoști săltărețe. Maimuțele se apropiară vesele de musicant și-l ascultau cu atenție. Lupii începură a urla de bucurie.

II A Z.

Invitare la cină*).

(Unor prietenii)

Moto: „Aș vrea
aș vrea...“ etc.

... Și fiind căldura asta mare
Eu ziua nu pot să vorbesc:
Dar seara capăt voie dublă,
Când beau vin de m'e recoresec.

Să faceți una ca și asta:
Nu ziceți că voi nu veniți!
Că cine din vinul nost gustă
Să știți — de tifos s'a ferit.

Și fiindu-mi drag de Dumne-Voastră,
Vă zic, în grabă să veniți,
Ori încălțați ori fără — ghețe,
Căci tot la fel veți fi primiți.

Si ca să și sfârșesc:
La 7 ore începe Chirvalul nost șvăbesc,
La care vă dorese,
La care vă poftesc.

Rică dela Murș.

ECONOMIE.

Vasoia, 8/21 August 1904.

Când scriu aceste șire un pârjol ne mai pomenit pustiește hotarul ducelui Sulkovszky Iosif aparținător comunei Chisindia. Vineri noaptea (spre Sâmbătă) a luat foc, și deja și acum arde. Oamenii au eșit la fața locului de prin Chisindia, dar mai ales din Vasoia și Păiușeni, ca cei mai de-aproape îngrijăți de mânia locului. Și oamenii stau neputincioși în fața potopului de foc, pentru focul se duce, de par'că mânia lui D-zeu s'a deslănțuit asupra poporului. Hotarul acesta, — foarte imens, — a fost întreg acoperit cu o pădure puternică; înainte cu 4—5 ani a început a se tăia, în urma tăierii a rămas o mulțime nemaș pomenită de aschii, crengi, etc. iarba într-una a crescut, căci pășunarea a fost oprită.

Acum această lipsă mare de pășune, când e vorba ca să-și scape omul bietul vitele dela moarte, oamenii au cerut ca pentru bani să le permită pășunea acolo, și li-s'a răspuns ba! Și e de însemnat că acolo și peste iarnă ar fi avut vitele pășune.

Acum un om uitat de Dumnezeu, biruit de Satana, i-a dat foc. Rēul e mare, căci nu arde numai a ducelui, ci focul va cere jertfe și din hotarul comunei Păiușeni și Vasoia.

Drept aceea bieții oameni din ambele comune, n'au durmit Sâmbătă noaptea și nu vor dormi nici în noaptea aceasta, de frică să nu treacă în hotarele, unde pe la pământuri au salaje (clădiri economice). Când focul a ajuns la un drum, ce desparte hotarul domnesc de cel al comunei Vasoia, acolo s'a oprit, oamenii însă (din Vasoia) tremurau de frică să nu ajungă la sălajele lor. Întru localizarea focului muncă mare au dezvoltat dl proprietar din Vasoia Novák Péter, dl notar cercual din Chisindia Markovits Iozsef și subscrisul. E teama mare că focul va ajunge și în comuna noastră. Și de ajunge aici, bieții oameni rămân calici, căci le arde și puținul grâu ce l-au putut stânge. Pe aici de 2 luni n'a mai plouat, și nici rouă n'a căzut, prin urmare seceta ne mai pomenită, pășunea a pierit cu desăvârșire sunt nimicite. Rele prospecte pentru iarnă ce ne stă înainte, pentru că bucatele-s puține, fēnul abia 1/2 parte a dat, 2 părți au pierit, vitele n'au nici un pret, cu ce să-și plătească bietul om dările? Cu ce să-și hrănească omul familia? Văile, pârăile isvoarele au săcat, încât abia pot căpeta vitele odată apă pe zi. Miseria, — nu zic că e la culme, — ci zic că e mare. — Doamne! al pute-riilor fi cu noi!

Stefan Stan,
preot.

Bibliografi.

A apărut:

În editura Librăriei C. Șfetea București George Coșbuc Crestomație pentru toți Românii Prețul 90 bani.

*) Înmulțirea și răspândirea exemplarelor oprită.

Liturghia sfântului Ioan Gură-de-aur pe note muzicale, după melodiile celor opt bisericești și armonizată, pentru corurile voci bărbătești, de *Iuliu Birou*, nvătător primar, și dirigentul corului Reuniunii cântări „Armonia“ din Tievantul Mare, (p. kova). *Opul I.* Editura autorului. — Toale turile rezervate. *Prețul 5 coroane*, plus 30 pentru porto.

Se află de vânzare la autor și la *Petru Simion* în Arad.

INSERTIUNI și RECLAME.

Un candidat de avocat se cauta praxă completă pe 1 Octombrie anul c. Doritorii să se adreseze la Dr. Suciu avocat în Hațeg comunicându-i condițiunile?

Prăvălia de fer și deosebite instrum.

a
Fraților Bert

(Berta-Testvérek)

Arad, Andrásy-tér

Telefon 386.

Telefon

Deposit bogat în fer și mărfuri de diferite instrumente, în ferării pentru și ediliții, cuptoare de fer de *Nazi Meiding* de primul rang. Mașine pentru bucătăria de Olanda elegante și litați pentru economia de casă, pentru ghiță.

Arme Ferlak și Piper, puște pentru Monopol de vânzare a *coaselor de rabás Béla* și a pompelor de strop peronosporei pe lângă o garanță de Instrumente de vierit etc.

Foarfece engleze *Solingene* veritabile filuri și briciuri,

Deposit exclusiv «AHO»

Pe seama ținuturilor ungare unicul deposit strului de argint: VE pentru cuptoare.

Comandele din provincie se efectuează prețurile ieftine de zi.

Stabiliment de Hydrotherapie

„Wällischhof.“

Stațiune de tren și poștă Maria — Euzersdorf, 30 min. de Viena.

Arangiamet modern

(pe lângă hydrotherapie comp. electrice, de aer de soare, masaj, sare, gimnastică svedă etc).

Prețuri moderate

Cu prospecte și informații tailate stă la dispoziție direcțiunea dicul stabilimentului: Dr. Marius

Editor-proprietar: George Niche Redactor responsabil: Ioan Russu

Fabrică de mobile în Arad.

Am onoare a atrage binevoitoarea atențiune a m. on. public asupra

fabricelor mele de mobile

aranjată în

Arad, colțul străzilor Deák Ferencz și Lázár Vilmos,

unde se pregătesc paturi de fer, mese, dulapuri pentru lavoare, cărute pentru copii executate în modul cel mai artistic. Cu începerea sezonului recomand moderatorul de căldură pentru cuptoare, cari le am în vânzare pentru prețuri culante și executate foarte cu gust.

Fac la comande noi și provăzute cu gravuri și desemnuri după cerere. Hotelierilor, cafeghilor și proprietarilor de localuri de vară recomand flegorile mele și scaunele mele de grădini fabricate proprii. Se primesc reparaturi de mobile, politură și vopsire de nou.

Recomandându-nă binevoitorului sprigin al on. public din loc și din provincie, rămânem cu perfectă stimă:

FLEISCHER TESTVÉREK

A R A D,

816

Colțul străzilor Deák Ferencz și Lázár Vilmos.

Kőszeghy Sándor

tinichier.

Arad, Boros Béni-tér nr. 6.

(Casa Vanicsek)

835

Primește tot felul de lucru de tinichea, (reparări de apeduct) dela execuția cea mai simplă până la cea mai artistică. Ori-ce reparație se face prompt și grabnic.

— *Lucru remarcabile de specialitate, prețuri culante.* —

Tocila și reparatoria de corturi

a lui

SPITZ ANTAL

ARAD, Deák Ferencz-u. 10 sz.

Recomandă prăvălia sa bogată în tot felul de cuțite de oțel Solingen p. economia de casă, de briceaguri, foarfeci și unelte p. măcelării.

Primește pe lângă garanță tot felul de lucru tocila: ascuțirea de briciuri, de mașini pentru tăiat părul (pentru o bucată 1 cor.), de foarfeci.

Se primesc de asemenea reparațiuni de corturi și umbrele cu cele mai fine obduceri.

Italiani din Veneția.

Rog binevoitorul sprigin

298

Spitz Antal.

Vinedcarea deplină a boalelor secrete.

Să nu pregete nime într-o chestiune atât de gîngășă a se prezenta odată în persoană pentru că cu ajutorul instrumentelor speciale aduse din străintătate poți afla punctul local, cauza, răspîndirea și starea boalei, ori căt de adînc ar fi boala înrădăcinată în organism. Pe baza acestei examinări poți cu siguranță afla și calea pe care s-a ajuns la vinedcarea răului, ceea ce fiecare o poate face acasă fără de a-și împede ocupațiunile. Dacă cineva nu poate veni în persoană, atunci să-și desoră boala cu deamăruntul și după ce va fi esaminată va primi destulșirle de lipă și leacurile trebuincioase pe lângă pinerea în cel mai mare secret. În scrisoare pune marcă de răspuns. După încheierea curei, scrisorile se ară sau la oerere espresă se retrimit.

Un astfel de leucitor și curățitor e Institutul special al drului Pálóc, medic de spital (Budapesta VII Kerepesti-ut 10) unde cu bunăvoia și conștiințitate capătă ori-cine (bărbat sau femeie) desușiri asupra vieții sexuale unde i se curăță sîngele bolnav, nervii i se întăresc, trupul întreg se eliberează de boală și suferință de chinuri.

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice dr. Pálóc vinedcă de ani de zile cu siguranță, repede și din fundament cu metodeli seu proprii de vinedcare și casurile cele mai neglijate, boatele de beșică, de feve, de testicule, de șira spinării, de nervi, urmările onaniei și ale sifilisului, poala albă, boale de sînge, de piele și toate boatele ce se țin de organele secusate femești. Pentru femei e sala de așteptare și intrare separată. Consultațiunile le dă însuși dr. Pálóc dela 10 ore în. a până la amiază).

Adresa: Dr. Pálóc medic de spital, specialist. Budapesta VII, Kerepesti-ut 10.

227

TIPOGRAFIA

„TRIBUNA“

ARAD, Strada Deák Ferencz Nr. 20.

Fiind arangiată din nou, bogat, cu literele cele mai moderne și cu rotațiune modernă, primește spre executare ori-ce lucrare ce se ține de arta tipografică.

Broșuri, opuri, manuale, tabelării în ori-ce mărime, registre pentru bănci, învitări la petreceri și cununii, plicuri, cap de scrisori, anunțuri funebrele, cărți de vizită, etc. etc.

Executat cu gust fin, la timp și punctual, după sistemul cel mai nou.

Cerem și pe această cale binevoitorul sprigin al publicului românesc întru cât ar avea vr'o lucrare din cele mai sus înșirate a trimite spre executare și a ne recomanda în cerc cât mai larg tipografia noastră.

Avînd în vedere și sacrificiile mari ce le pretinde ziarul nostru național, credem că va afla mai iute răsunset acest anunț al nostru.

Telefon Nr. 502.

Condițiunea principala a

FRUMSEȚEI

este, ea face și mâinile să fie fine, iar în scopul acesta mijlocul cel mai potrivit este

Crema-Gyöngy

care este cu desăvârșire inofensivă și face pielea fină de loc după o singură folosire.

În urma unei folosiri în felungare mitesserii supra-rișci, alunițele și petele de fect dispar.

Prețul un borcan 1 cor.

Săpun la Crema-Gyöngy 1 cor.

Se poate comanda dela:

farmacistul **HAUER LAJOS.**

ARAD, Pécskai-ut.

287

Depositul și atelierul de reparare cel mai vechiu de
mașine de cusut și de biciclete în Arad.

Asortiment bogat de

Mașine de cusut Singer

238

Biciclete engleze și de biciclete cu motor

Clopoțel electric și telefon.

HAMMER VILMOS

ARAD, Sabadság-tér 7. szám.

Nr. Telefonului 96.

Colorare de porțelan și maiolica de artă

Boros Béni-tér 16 sz 1, em. 14.

Respectuos aduc la cunoștința partinitorilor spriginitorilor industriei de artă maghiară, că în atelierul meu de colorare îndeplinesc colorări cel mai distins gust corespunzătoare.

P. O. Public poste comanda la mine vase de pranz, de dejun, de tea etc. după ori-ce model. Pictura de porțelan în mod cel mai bun executat, cu numere monograme, pentru prețurile cele mai ieftine. Comanda se pot alege după mod-le gata și din cataloage ilustrate, pe care îl pun ori-cărui, care îl cere pe o carte postala, la dispoziție.

Nisuița mea principala este să bine merit încrederea și îndestularea om. public.

Primește pictări de oleu și aquarel etc.

Dau ore la domiciliu damelor iubitoare de pictura de porțelan, maiolica, iar vasele pictate de le ard.

Vase de porțelan, maiolica, și sticlă sparte, mai eu sunt în stare aici în Arad să le lipsească în atelierul meu, pentru a putea fi folosite și mai departe.

Cu deosebită stima:

HARTMAN PÁL.

284

Biurul de arhitectură

al lui

BIRÓ ERNŐ, arhitect

— ARAD, Eötvös-utca 17 —

Pregătește ori-ce fel de planuri și acceptază tot felul de lucru aparținător în sfera arhitecturii mai

217

înalte.

Apărare contra arșiței soarelui!

Avem onoare a vă recomanda cu scisire. sezonului de vară

Rolurile de fereastră americane

construcția cea mai bună.

Aceste roluri, care sunt construite din lemngradl calitatea cea mai escelentă,

sunt provăzute cu mecanism automobil

sunt foarte durabile și se opresc la ori-ce înălțime.

Prețurile după mărimea ferestrelor 3-60, 5- cor. și mai sus.

ZIMMERMANN és EISELE

LA „PAPAGALUL VERDE“ (Zöld papagály).

ARAD, Andrassy-tér és Weitzer János-utca sarkán.

Ma departe
asortiment bogat în cămăși de turiști de vară,
pălării de paie, umbrele p. bărbați și
pentru prețuri sensațional de eftine.

La cumpărări de 10 coroane se acordă un talon
mărime naturală de 3 coroane